श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
ओं नमो भगवते वासुदेवाय

महर्षि वेदव्यासप्रणीतं श्रीमद्भागवतमहापुराणम्

॥ चतुर्थस्कन्धे तृतीयोऽध्यायः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

ओं नमो भगवते वासुदेवाय

श्रीमद्भागवतमहापुराणम्

॥ चतुर्थस्कन्धे तृतीयोऽध्यायः ॥

मैत्रेय उवाच
सदा विद्विषतोरेवं कालो वै ध्रियमाणयोः।
जामातुः श्वशुरस्यापि सुमहानतिचक्रमे ॥ 1 ॥

यदाभिषिक्तो दक्षस्तु ब्रह्मणा परमेष्ठिना।
प्रजापतीनां सर्वेषामाधिपत्ये स्मयोऽभवत् ॥ 2 ॥

इष्ट्वा स वाजपेयेन ब्रह्मिष्ठानभिभूय च।
बृहस्पतिसवं नाम समारेभे क्रतूत्तमम् ॥ 3 ॥

तस्मिन् ब्रह्मर्षयः सर्वे देवर्षिपितृदेवताः।
आसन् कृतस्वस्त्ययनास्तत्पत्न्यश्च सभर्तृकाः ॥ 4 ॥

तदुपश्रुत्य नभसि खेचराणां प्रजल्पताम्।
सती दाक्षायणी देवी पितुर्यज्ञमहोत्सवम् ॥ 5 ॥

व्रजन्तीः सर्वतो दिग्भ्य उपदेववरस्त्रियः।
विमानयानाः सप्रेष्ठा निष्ककण्ठीः सुवाससः ॥ 6 ॥

दृष्ट्वा स्वनिलयाभ्याशे लोलाक्षीर्मृष्टकुण्डलाः।
पतिं भूतपतिं देवमौत्सुक्यादभ्यभाषत ॥ 7 ॥

सत्युवाच
प्रजापतेस्ते श्वशुरस्य साम्प्रतं
    निर्यापितो यज्ञमहोत्सवः किल।
वयं च तत्राभिसराम वाम ते
    यद्यर्थितामी विबुधा व्रजन्ति हि॥ 8॥

तस्मिन् भगिन्यो मम भर्तृभिः स्वकै -
    र्ध्रुवं गमिष्यन्ति सुहृद्दिदृक्षवः।
अहं च तस्मिन् भवताभिकामये
    सहोपनीतं परिबर्हमर्हितुम्॥ 9॥

तत्र स्वसॄर्मे ननु भर्तृसम्मिता
    मातृष्वसॄः क्लिन्नधियं च मातरम्।
द्रक्ष्ये चिरोत्कण्ठमना महर्षिभि -
    रुन्नीयमानं च मृडाध्वरध्वजम्॥ 10॥

त्वय्येतदाश्चर्यमजात्ममायया
    विनिर्मितं भाति गुणत्रयात्मकम्।
तथाप्यहं योषिदतत्त्वविच्च ते
    दीना दिदृक्षे भव मे भवक्षितिम्॥ 11॥

पश्य प्रयान्तीरभवान्ययोषितो -
    ऽप्यलङ्कृताः कान्तसखा वरूथशः।
यासां व्रजद्भिः शितिकण्ठ मण्डितं
    नभो विमानैः कलहंसपाण्डुभिः॥ 12॥

कथं सुतायाः पितृगेहकौतुकं
    निशम्य देहः सुरवर्य नेङ्गते।

अनाहुता अप्यभियन्ति सौहृदं
    भर्तुर्गुरोर्देहकृतश्च केतनम् ॥ **13** ॥

तन्मे प्रसीदेदममर्त्य वाञ्छितं
    कर्तुं भवान्कारुणिको बतार्हति।
त्वयाऽऽत्मनोऽर्धेऽहमदभ्रचक्षुषा
    निरूपिता मानुगृहाण याचितः ॥ **14** ॥

ऋषिरुवाच
एवं गिरित्रः प्रिययाभिभाषितः
    प्रत्यभ्यधत्त प्रहसन् सुहृत्प्रियः।
संस्मारितो मर्मभिदः कुवागिषून्
    यानाह को विश्वसृजां समक्षतः ॥ **15** ॥

श्रीभगवानुवाच
त्वयोदितं शोभनमेव शोभने
    अनाहुता अप्यभियन्ति बन्धुषु।
ते यद्यनुत्पादितदोषदृष्टयो
    बलीयसानात्म्यमदेन मन्युना ॥ **16** ॥

विद्यातपोवित्तवपुर्वयःकुलैः
    सतां गुणैः षड्भिरसत्तमेतरैः।
स्मृतौ हतायां भृतमानदुर्दृशः
    स्तब्धा न पश्यन्ति हि धाम भूयसाम् ॥ **17** ॥

नैतादृशानां स्वजनव्यपेक्षया
    गृहान् प्रतीयादनवस्थितात्मनाम्।
येऽभ्यागतान् वक्रधियाभिचक्षते
    आरोपितभ्रूभिरमर्षणाक्षिभिः ॥ **18** ॥

तथारिभिर्न व्यथते शिलीमुखैः
    शेतेऽर्दिताङ्गो हृदयेन दूयता।
स्वानां यथा वक्रधियां दुरुक्तिभि -
    र्दिवानिशं तप्यति मर्मताडितः॥ **19** ॥

व्यक्तं त्वमुत्कृष्टगतेः प्रजापतेः
    प्रियाऽऽत्मजानामसि सुभ्रु सम्मता।
अथापि मानं न पितुः प्रपत्स्यसे
    मदाश्रयात्कः परितप्यते यतः॥ **20** ॥

पापच्यमानेन हृदाऽऽतुरेन्द्रियः
    समृद्धिभिः पूरुषबुद्धिसाक्षिणाम्।
अकल्प एषामधिरोढुमञ्जसा
    पदं परं द्वेष्टि यथासुरा हरिम्॥ **21** ॥

प्रत्युद्गमप्रश्रयणाभिवादनं
    विधीयते साधु मिथः सुमध्यमे।
प्राज्ञैः परस्मै पुरुषाय चेतसा
    गुहाशयायैव न देहमानिने॥ **22** ॥

सत्त्वं विशुद्धं वसुदेवशब्दितं
    यदीयते तत्र पुमानपावृतः।
सत्त्वे च तस्मिन् भगवान् वासुदेवो
    ह्यधोक्षजो मे नमसा विधीयते॥ **23** ॥

तत्ते निरीक्ष्यो न पितापि देहकृद्
    दक्षो मम द्विट् तदनुव्रताश्च ये।
यो विश्वसृग्यज्ञगतं वरोरु मा -
    मनागसं दुर्वचसाकरोत्तिरः॥ **24** ॥

यदि व्रजिष्यस्यतिहाय मद्वचो
भद्रं भवत्या न ततो भविष्यति।
सम्भावितस्य स्वजनात्पराभवो
यदा स सद्यो मरणाय कल्पते॥ 25॥

॥ इति श्रीमद्भागवते महापुराणे पारमहंस्यां संहितायां
चतुर्थस्कन्धे उमारुद्रसंवादे तृतीयोऽध्यायः॥